

FONTANELLSÅR, n. 5. Se *Fontanell*, 1.

FONTANELLSÄRT, f. 5. (med.) Ärt, som lägges i en fontanell (bem. 4), för att hålla den öppen.

FONTÄN, fänngtän, m. 5. (fr. *Fontaine*) 1) Brunn. — 2) Springbrunn, vattenkonst. — 3) Vattenkanna med låstapp. — 4) Rör, hvarigenom man vid högtidliga tillfällen låter vin springa. — 5) (fyrv.) Med gnisteld hårdt laddad hylsa, som blott i olika användande skiljer sig ifrån Svärmare. Kallas äfv. *Fontänbränder* eller *Bränder*.

FORA, v. a. 1. Se *Forsla*. *F. åf*, se *Affora*.

FORA, f. 1. Hvad som på en gång och tillsammans, antingen på ett eller flera lass, forslas ifrån en ort till en annan. *En f. säd, jern. Köra f-or.*

FORBONDE, m. 5. pl. — *bönder*. Bonde, som kör en forä.

FORDERLIG, a. 2. (gam.) Skyndsam. *Med det f-aste, skyndsammast.*

FORDERLIGEN, adv. (gam.) Skyndsammeligen.

FORDERSAM, a. 2. (gam.) Skyndsam.

FORDNE, m. 1. *FORDNA*, m., f. o. n. adj. def. Som fordom varit. *I f-na tider, dagar, fordom. Mina f-na vänner.*

FORDOM, fördomm, adv. För lång tid tillbaka. Betecknar både en mycket långt aflägsen och en närmare tid; kan således brukas både i fråga om världsskiftningarna och en människas öden. *F. i världens äldsta tider. F. hade han många vänner, nu inga.* — *Syn. Fordomdags, För i verden, I gamla tider, Tillföre.*

FORDOMDAGS, fördommäggs, adv. Se *For-dom*.

FORDON, fördön, n. 5. Kördon, som begagnas till varors forslande.

FORDRA (uttalas i allmänhet *Fodra*), v. a. 1. 1) På grund af verklig eller förment rättighet begära. *F. sin lön, utbekommande af sin lön. Jag f-r, att ni genast gör det. Ni f-r nog mycket. Det kan man ej f. af honom, ej billigtvis af honom begära. Hafva att f., äga rätt att bekomma penningar, t. ex.: Jag har att f. 100 R:dr ell. jag har 100 R:dr att f. af honom. F. främ, begära, att något framlemnas. F. igen, tillbåka, se Återfordra. F. i'n, ut, se Infordra, Utfordra. — Syn. Kräfva, Yrka på, Åska, Begära, Affordra, Anfordra. — 2) Begära, att någon betalar, hvad han är skyldig. *F. någon för skuld. — Syn. Kräfva. — 3) (jur.) F. någon för rätta, instämma till domstol. F. på ed, fordra, att någon med ed fäster sin vittnesutsago. — 4) Erfordra. Det f-r mycken tid, möda, kostnad. Göra, hvad statens bästa, hvad ens rang f-r. Tiden, saken, nödvändigheten, hans egen fördel f-r, att . . . I fall omständigheterna så f. — Syn. Erfordra, Kräfva, Tarfva, Åska, Hafva nödig, Hafva af nöden. — F-s, v. d. Behöfvas. Dertill f-s mycket penningar, blott en timmas tid. Om så f-s, skall jag göra min pligt. — Syn. Se Behöfvas.**

FORDRAN, f. sing. indef. Har i plur. *For-dringar*. 1) Begäran, stödd på verklig eller förment rätt. *Min f. är, att han ersätter skadan. Jag gör ingen obillig f. Hennes f. är ganska billig.* Jfr *Fordring*, 1. — *Syn. Fordring, Påstående, Yrkande, Anspråk, Begäran, Anmäning, Anfordran. — 2) Penningar, som man af någon har att fordra. Stor, obetydlig, säker, osäker f. En f. på 100 R:dr. Min f. går till 1000 R:dr. — Syn. Fordring, Penningfordran,*

Skuldfordran, Skuldfordring. — 5) Behof. *Allt efter sakens f. — Syn. Tarf.*

FORDRING, f. 2. Se *Fordran*, 1 o. 2. Brukas mest i plur. a) *Hafva rättmätiga f-ar på något. Drifva sina f-ar för vida. — Syn. Se Fordran, 1. — b) Indrifva sina f-ar. Säkra, osäkra f-ar. — Syn. Se Fordran, 2.*

FORELL, -rä'll, m. 5. Mjukfenig fisk af Laxsläktet, en fot lång, ofvan mörkgrön med svarta fläckar, på sidorna gröngul och guldkimrande med röda fläckar; finnes i klara bäckar. *Salmo Fario.*

FORHÄST, m. 2. Häst, som begagnas till varors forslande.

FORLÖN, f. 5. Hvad som blifvit öfverenskommet att betalas för forslingen af varor, som afsändas på samma gång till samma ort. *Jernet har kostat 20 R:dr i f.*

FORM, m. 2. o. 5. A. (pl. *former*, fårrmr)

1) (fil.) a) Den kroppsliga substansens (materiens) yttre begränsning. *Materien kan antaga alla möjliga slags f-er. — Syn. Gestalt, Skapnad. — b) Sättet, hvarpå en kraft verkar. Förståndets, åskådningsförmågans f-er. — 2) (kem.) Materiens sätt att vara i afseende på de materiella partiklarnes starkare eller svagare sammanhang. *Fast, flytande, gasartad f.* (se dessa ord). Hit hör sammansättningen Luftform. — 3) (i allmänhet) Ett tings gränssytor eller gränslinier, synnerligast med hänsigt till dess utseende. *Ansigtets, hufvudets, munnsens, näsans, örats f. En gård af fyrkantig, rund, cirkelrund, oval f. Detta berg har f-en af en kägla. I f. af en triangel, en pyramid.* Ingår i flera sammansättningar, såsom: Cirkel-, Triangelform, m. fl. — *Syn. Skapnad. — 4) Den yttre gestalten af ett konstalster, med afseende på skönhetsens och modets lagar. Detta konstverk har en skön f. — 5) (gram.) Ett ords yttre kännemärke, hvarigenom det särskiljes ifrån andra. Äfv. Ordform. — 6) (fig.) a) Sättet, hvarpå beståndsdelar äro förenade till ett helt. *En stats f., sättet för dess styrelse. Regeringens, styrelsens, förvaltningens f. Ett begrepps, ett omdömes f. En slutednings f., sättet, hvarpå efter föreskrifna regler slutsatsen drages ifrån försatserna (premisserna). Har flera sammansättningar, såsom: Stats-, Regerings-, Styrelse-, Förvaltningsform, m. fl. — b) Det sätt, hvarpå något företer sig, uppenbarar sig, visar sig. Det är alltid samma tanke, under olika f. Jag har skådat eländet under alla dess f-er. — Syn. Gestalt, Skapnad, Skepnad. — c) (i fråga om skriftsätt) Olika sätt att uttrycka sina tankar. *F-en i hans stil är poetisk. I många f-er trifs det sköna. — d) Det sätt, hvarpå en sak är eller kan vara gjord, framställd, behandlad. F-en för denna kritik kunde vara något mera hufvsad. Gifva en resebeskrifning f-en af en dagbok. Lärdomar i f. af dialog. Han har förstätt att gifva sitt ämne en ny och originel f.* Kan bilda flera sammansättningar, såsom: Dagboks-, Roman-, Novellform, m. fl. — e) Det sätt, hvarpå vissa akter eller skrifter vanligen äro uppsatta. *F-en för ett köpebref, en vazel. I behörig f. uppsatt, såsom laga bruk fordrar. — 7) (i plur.) Ett föremåls gränslinier. Brukas under denna bem. ofta i tekningskonsten. *Menniskokroppens f-er. Denne man har atletiska f-er. Gazellen har smärta f-er. F-ernas skönhet. — Syn. Konturer, Utlinier. — B. (pl. *formar*, fårrmarr) a) Urhålkning, hvori något gutes, hålles, för att deruti formas, d. v. s. antaga form derefter. Bil-*****